

המרגל האבוד והשמלה הירוקה

כתב: אלכס פז-גולדמן

הוצאת כנרת זמורה ביתן, 2011

העלילה מתרחשת בשנות השישים בשכונת עמידר ברמת גן. שני גיבורי הסיפור, מוטי, המספר, בן לניצולי שואה, וחברו ראובן, בן למשפחת עולים מעירק, שניהם בני 12, עוקבים אחרי מי שנראה להם מרגל נאצי. תוך כדי כך נפגשים הקוראים עם סיפורי משפחותיהם של הגיבורים, ועם הווי החיים באותם ימים. הספר מפגיש את הקורא עם נושא השואה מנקודת מבטו של הבן, שהעבר של הוריו נחשף בפניו כמעט למרות רצונם. מוטי, שבסוף הספר קורא לעצמו מרדכי, על שם דודו שנרצח באושוויץ, לומד על השואה דרך המעקב אחרי המרגל המדומה, ודרך החשיפה של סיפורו וסיפורם של הוריו.

קראו את מאמרה של נירה לוין בדףדף על הספר

<http://www.dafdaf.co.il/Details.asp?MenuID=1&SubMenuID=131&PageID=3038&Ot=%E4>

פעילויות

בגלל שפע הנושאים בספר, בחרנו למסור את מספרי העמודים ליד רוב השאלות כדי להקל על הדיון בכיתה.

למורה

ממה הושפעו שני הילדים כשדמיינו את עלילת המרגל?

שני הגיבורים מושפעים מספרים על חברות ילדים, בעיקר "שמונה בעקבות אחד" מצד אחד, ומפרשת האיש במזוודה, שאירע בשנות השישים.

- המורה תפגיש את התלמידים עם הספר, אפשר לבקש מהם לקרוא אותו, או לקרוא מתוכו קטעים בכיתה. כמו כן אפשר לצפות בסרט. אפשר להזכיר גם את הספר השביעיה הסודית של אניד בלייטון, שמוזכר למשל בעמ' 57.
- המורה תספר על פרשת האיש במזוודה, בספר עמ' 10-12, 35, 37-8, 167, ראו מקורות, למשל:

http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A4%D7%A8%D7%A9%D7%AA_%D7%94%D7%A9_%D7%91%D7%9E%D7%96%D7%95%D7%95%D7%93%D7%94

אפשר לשוחח עם התלמידים:

- איך השפיעה קריאת הספרים על גיבורי העלילה
- איך השפיעו האירועים הקשורים בפרשת האיש במזוודה על העלילה.

איך מתבטא זיכרון השואה בספר דרך עיניו של הילד?

- סיפורו של אביו של מוטי,
- מה היה יחסו של מוטי לאביו בתחילת הספר? עמ' 12-14
- מה אנחנו יודעים על החיים של האב בארץ? עמ' 28-9, 32,
- "בית ההבראה", עמ' 105-7
- סיפורה של אמו של מוטי, מה הוא יודע עליה בתחילת הספר, ומה למד על גורלה וגורל משפחתה?
- המספר הכחול על היד שלה ושל אנשים נוספים בספר, עמ' 162-3,
- סיפור השילומים ויחסו של מוטי לשילומים בתחילה, עמ' 88-90, 94-5
- מוטי שומע על גורל משפחתה של אמו עמ' 179-180
- מדוע משנה מוטי את שמו ל"מרדכי"?
- ה"מרגל" וסיפורו. כיצד נחשף סיפורו האמיתי של האיש? עמ' 175-8
- מה החליטו הילדים לעשות ב"מתנות פורים" שלהם?
- כיצד מסתיימת עלילת מוטי\מרדכי וה"מרגל"?
- סיפורו של זילברשטיין הצבע עמ' 49-50

שכונת עמידר

- כיצד מתוארת השכונה? הבתים והחצרות? למשל עמ' 38, 4-63
- חיי יום יום של האנשים בשכונה,
- כלי הרכב, איך הם נראו? למשל האוטובוס, עמ' 64; האופנוע של אביו של ראובן,
- איך חגגו את חג הפורים? התלמידים יתייחסו גם לעמ' 7 המספר בהומור על מתנות הפורים בעבר ובהווה. עמ' 1-150

עלילת הספר

הילדים:

דמויות ראשיות

מוטי

- חיי יום יום במשפחתו של מוטי,
- איך נראה הבית? עמ' 28, עמ' 4-33
- סיפור הנעלים עמ' 18-19 מה לומדים ממנו על המצב הכלכלי?
- סיפור משפחתו של מוטי (ראו את הפרק למעלה, זכרון השואה)

ראובן

- הבית של ראובן, עמ' 58
- סיפור משפחתו של ראובן עמ' 58-60

החברות בין מוטי וראובן

- תחילת החברות עמ' 16-17
- היריבות, איך מתחיל המשבר? עמ' 99
- המשבר ותחושת הבגידה של מוטי בראובן עמ' 4-102
- הניסיון להתפייס – עמ' 115-118
- ההתפייסות עמ' 139 בעזרת אביבה

דמויות משניות:

- אביבה, עמ' 60, 125 והלאה, אביבה מחפה על הכשלים של מוטי (המקרר הפתוח, הבריחה מהדירה,) עמ' 137-139; מצטרפת לחבורה שלהם, עמ' 141

סיפור המעקב אחרי המרגל- דמיון ומציאות

הקורא מקבל את המידע מתוך סיפורו של מוטי, ואולם יש לו רמזים שאפשר לפרש את מה שהילדים רואים בצורה שונה. התלמידים ינסו לספר את העלילה כפשוטה, בלי פרשנות הריגול, תוך השוואה לעלילה כפי שהילדים יצרו אותה בדמיונם. אפשר לבנות זאת בטבלה.

לתלמידים:

השלימו את העמודות והדגישו את ההבדל בין המציאות כפי שהקורא יכול לפרש אותה לבין הפרשנות הדמיונית של ראובן ומוטי. פרשנותו של הקורא אינה כתובה בספר ועליכם להשלימה לפי הבנתכם.

העלילה כפי שדמיינו אותה הילדים	העלילה כפי שהקורא יבין אותה
ספרו על גילוי המרגל – עמ' 19	האם הקורא יחשוב שיש כאן מרגל?
ספרו על תחילת המעקב עמ' 21-26	מהי דעת הקורא?
למה תלה האיש את הגרביים?, עמ' 25	מה דעתכם?
תיאור הדירה מנקודת מבטו של מוטי.	מה לומד הקורא על האיש ומקום מגוריו? עמ' 121-123 5-154
ספרו את סיפור השמלה הירוקה, עמ' 143 , 155	ספרו את הסיפור מנקודת המוצא של הקורא
הביאו את תיאור ה"מרגל" עמ' 152, איך מפרשים הילדים את מה שראו?	איך מפרש זאת הקורא?
ספרו את סיפור שתי ה"מרגלות" עמ' 170	ספרו זאת מנקודת מבטו של הקורא

- התלמידים יספרו על חשיפת האמת, ויסבירו איך מקשר המחבר בין העלילה שיצרו

הילדים בדמיונם לנושא השואה 8-175

- התלמידים יספרו את סיפורה של המזוודה וגלגוליו לאורך הספר.
- התלמידים יבחרו דמויות/אירועים מהסביבה הקרובה שלהם ויהפכו אותם לסיפור בלשי כפי שעשה ראובן.
- התלמידים יספרו חוויות שלהם על חברות, בחירת החברה משברים והתפייסות.

הכינו

ד"ר איה מרבך

ד"ר רחל עזוז

מחברות סדרת ספרי הלימוד "לשון ועוד"